

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců JUDr. Ing. Venduly Sochorové a Mgr. Ing. Veroniky Baroňové ve věci

žalobkyně: **M. H.**

proti

žalovanému: **Úřad městské části města Brna
Brno-Židenice**
sídlem Gajdošova 7, Brno
zastoupený advokátem JUDr. Radkem Ondrušem
sídlem Bubeníčкова 42, Brno

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím v nepřiznání práv žalobkyni dle § 71 zákona č. 250/2016 Sb. a v nesprávném způsobu vyřízení námítky podjatosti žalovaným

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Žaloba

- 1. Žalobkyně se včas podanou žalobou domáhala určení, že zásah žalovaného spočívající v nepřiznání práv žalobkyni dle § 71 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a

řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a v nesprávném způsobu vyřízení námítky podjatosti žalovaným. Žalovaný žalobkyni upřel práva osoby přímo postižené spácháním přestupku a následnou stížnost žalobkyně proti jeho postupu vyřídil vydáním pouhého sdělení, čímž žalobkyni znemožnil podat vůči jeho postupu opravný prostředek. Žalobkyně je tak nucena podat zásahovou žalobu.

2. Žalobkyně dne 24. 4. 2017 podala na Policii ČR, Obvodní oddělení Brno-Židenice, trestní oznámení na paní J. H. pro podezření ze spáchání trestného činu. Z prostor užívaných žalobkyní měla zcizit dokument, který žalobkyně vytvářela pro společnost R.Hero Reality s. r. o. Paní H. se vydávala za zástupkyni paní M. R. a neoprávněně vnikla do soukromých prostor užívaných výhradně žalobkyní. Na výzvu žalobkyně odmítla prokázat svoji totožnost. Po opakovaných výzvách paní H. opustila soukromé prostory žalobkyně, ovšem při odchodu zcizila dokument, který se týkal paní R. Policie ČR záležitost prošetřila, vyhodnotila ji jako přestupek a předala k dořešení žalovanému.
3. Žalobkyně vyzvala žalovaného, aby jí jako osobě přímo postižené spácháním přestupku sdělil, v jakém stádiu se nachází řešení přestupku paní H. a aby jí umožnil výkon práv vyplývajících z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Žalovaný žalobkyni postavení osoby přímo postižené spácháním přestupku nepřiznal s odůvodněním, že není s osobou podezřelou ze spáchání přestupku v přímém příbuzenském vztahu. Na základě toho zaslala dne 7. 9. 2017 žalobkyně žalovanému opakovanou výzvu k respektování § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Žalovaný sdělením ze dne 22. 9. 2017 žalobkyni zopakoval svůj výklad, že žalobkyni nelze přiznat práva dle § 71 zákona, a dále konstatoval, že řízení je vedeno jako řízení přípravné dle § 137 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v němž je účast žalobkyně vyloučena.
4. Žalobkyně namítla podjatost žalovaného. Z obavy, aby postup žalovaného nemohl nadřízený správní orgán přezkoumat, bylo o námítce podjatosti rozhodnuto pouhým sdělením, namísto vydání řádného a přezkoumatelného rozhodnutí. Uvedený způsob vyřízení námítky podjatosti dle žalobkyně představuje také nezákonný zásah.
5. S ohledem na vše uvedené žalobkyně navrhla, aby soud konstatoval, že zásah žalovaného spočívající v nepřiznání práv dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky, jakož i s tím související zásah spočívající ve způsobu vyřízení námítky podjatosti, byl nezákonný. Žalobkyně dále požadovala, aby bylo žalovanému nařízeno vydat řádné rozhodnutí o námítce podjatosti.

II. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě uvedl, že by žalobkyně mohla být osobou přímo postiženou spácháním přestupku ve smyslu § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky, pouze pokud by byla osobou poškozenou dle § 70 zákona nebo pokud by se jednalo o řízení o přestupku, které by mohlo být zahájeno jen se souhlasem žalobkyně. Taková situace v daném případě nenastala.
7. Žalobkyně nebyla jednáním podezřelých poškozena ve smyslu § 70 zákona o odpovědnosti za přestupky, což výslovně uvedla při podání vysvětlení. Mohla se tak stát osobou přímo postiženou spácháním přestupku jen tehdy, pokud by šlo o přestupek, o němž lze řízení zahájit s jejím souhlasem (§ 79 zákona). V daném případě šlo o přestupek proti občanskému soužití dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Uvedenou skutkovou podstatu nyní obsahuje § 7 odst. 1 písm. c) bod 4 zákona č. 251/2016 Sb. Aby v řízení měla žalobkyně postavení osoby přímo postižené spácháním přestupku, muselo by být

zahájení přestupkového řízení podmíněno jejím souhlasem, který je vyžadován jen u osob blízkých podezřelému (§ 7 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb.). Žalobkyně není ve vztahu k podezřelým osobou blízkou, proto k zahájení ani vedení přestupkového řízení nebyl její souhlas nutný. Žalovaný jí proto práva vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky nepřiznal v souladu se zákonem.

III. Posouzení věci soudem

8. Soud se v intencích žalobních námitek zabýval tím, zda nepřiznání práv osoby přímo postižené spácháním přestupku žalobkyni a vyřízení námítky podjatosti pouhým přípisem představuje nezákonný zásah do práv žalobkyně.
9. Soud dospěl k závěru, že **žaloba není důvodná**.
10. Podstata celé věci stojí na výkladu § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Žalobkyně se domáhala přiznání práv osoby přímo postižené spácháním přestupku. Podle závěrů žalovaného žalobkyně takovou osobou ve věci projednávaného přestupku proti občanskému soužití nebyla. S popsáním výkladem žalovaného se žalobkyně neztotožňovala, proto brojila proti jeho správnosti a s tím spojovala i podjatost oprávněné úřední osoby, která jí o této skutečnosti vyrozuměla. Nezákonný zásah tedy žalobkyně spatřuje i ve způsobu vyřízení námítky podjatosti.

III. A) Skutková zjištění

11. Z předloženého spisového materiálu vyplynuly následující skutečnosti.
12. Dne 11. 4. 2017 oznámila žalobkyně se svým manželem Policii ČR, že došlo k hrubému jednání ze strany paní R. a paní H. v domě na ulici M. K. 2, B. Paní R., jež je nájemnicí v předmětném bytovém domě, měla ten den dopoledne podepsat v kanceláři žalobkyně nějaký dokument. Vzhledem k tomu, že paní R. smlouvu podepsala pod údajným nátlakem žalobkyně a bez dioptrických brýlí, nevěděla, co je jejím obsahem. Dostavila se proto následně do kanceláře žalobkyně s paní H., která je dobrovolnicí a pomáhá nájemníkům předmětného domu, a žádala o kopii předmětné smlouvy. Mezitím mělo dojít k podpisu ještě další listiny paní R. Kopie smlouvy byla paní R. ukázána (listina označená „*Neprodlení nájemního vztahu – výzva k předání bytu*“). Následně došlo k přetahování o tuto listinu mezi panem H. a paní R., paní R. ji vytrhla panu H. z ruky a následně zase on jí.
13. Policie ČR dne 28. 4. 2017 věc postoupila žalovanému s tím, že paní R. a H. jsou podezřelé z přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Podezřelé svým jednáním měly porušit souhrn pravidel chování, jejichž zachování je podle obecného názoru a přesvědčení nutnou podmínkou pro zachování klidného a spořádaného soužití v daném místě, čase a situaci.
14. Dne 25. 7. 2018 žalobkyně požádala žalovaného o sdělení informací ohledně stádia řešení přestupku paní H. s tím, že je osobou dotčenou.
15. Žalovaný paní H. a R. předvolal k podání vysvětlení na 4. 9. 2017. Paní H. se dostavila a vyjádřila se k věci, u paní R. bylo podání vysvětlení přeloženo na 11. 9. 2017.

16. Následně žalobkyně zaslala žalovanému přípis ze dne 5. 9. 2017 s tím, že má být považována za osobu přímo postiženou spácháním přestupku v souladu s § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Před tím si telefonicky ověřila, že ve věci probíhá „přípravné řízení“ a že došlo k podání vysvětlení paní H. Tutěž argumentaci zopakovala 6. 9. 2017, kdy se dostavila i s manželem k žalovanému a žádala o nahlédnutí do spisu s tím, že hodlá uplatnit nárok na náhradu nemajetkové újmy vůči paní R. a H. Následně žalobkyně dne 7. 9. 2017 zaslala žalovanému další přípis, v němž uplatnila argumentaci, proč by jí měla být přiznána práva osoby přímo dotčené spácháním přestupku, a požádala o umožnění účasti při podání vysvětlení paní R. a opakování podání vysvětlení paní H.
17. Dne 11. 9. 2017 se paní R. dostavila k podání vysvětlení. Současně se dostavila i žalobkyně s manželem a požadovali po žalovaném umožnění účasti u daného úkonu. Podání vysvětlení bylo odloženo do doby, než žalovaný zašle žalobkyni oficiální stanovisko, proč jí nelze přiznat práva dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky.
18. Sdělením ze dne 22. 9. 2017, č. j. BZID 13760/17/UT/VEC, žalovaný žalobkyni vysvětlil, že jí nelze přiznat práva vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky, neboť jí nebyla způsobena majetková újma ani není osobou blízkou osobám pachatelek. V řízení vystupuje jako oznamovatel přestupku, proto jí přísluší práva nahlížet do spisu, případně být vyrozuměna o vyřízení oznámení o přestupku dle § 42 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Dále žalovaný uvedl, že dochází k prověření oznámení od Policie ČR ve smyslu § 137 správního řádu a že přestupkové řízení zatím nebylo zahájeno.
19. Žalobkyně reagovala na uvedené sdělení námitkou nesprávného úředního postupu a námitkou podjatosti oprávněné úřední osoby. Nesprávný postup spatřuje ve skutečnosti, že o nepřiznání práv dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky nebylo rozhodnuto formou rozhodnutí, proti němuž by bylo možné podat odvolání, ale prostým sdělením. Z tohoto důvodu vznesla žalobkyně i námitku podjatosti.
20. Následně žalovaný zaslal žalobkyni vyrozumění ze dne 16. 10. 2017, č. j. BZID 13779/17/UT/VEC, o vyřízení námítky podjatosti. Žalobkyně byla informována, že námitku podjatosti mohou vznášet pouze účastníci zahájeného řízení. Vzhledem k tomu, že řízení dosud nebylo zahájeno a pokud zahájeno bude, žalobkyně nebude jeho účastníkem, žalovaný jejímu podání nevyhověl.
21. Žalobkyně poté přípisem ze dne 18. 10. 2017 namítala, že o námitce podjatosti mělo být v souladu s § 14 odst. 2 správního řádu rozhodnuto usnesením.
22. Žalovaný následně s obviněnými paní R. a H. zahájil přestupkové řízení. V rámci něj byli jako svědci předvoláni k výslechu dne 20. 11. 2017 žalobkyně a její manžel. Shodně potvrdili, že jim vytýkaným jednáním obviněných nevznikla žádná škoda, jen nemajetková újma. Paní . potvrdila, že panu H. vytrhla z rukou listinu, za což se mu již omluvila.
23. Usnesením ze dne 20. 11. 2017, č. j. BZID 17204/17/UT/VEC, žalovaný přestupkové řízení zastavil podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky. Dospěl k závěru, že vytýkané skutky nejsou přestupky. V odůvodnění usnesení žalovaný zopakoval, proč v dané věci nenáleží žalobkyni ani jejímu manželovi právo vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Konstatoval však, že jim bylo umožněno nahlédnout do spisu. Podle žalovaného nedošlo ke krácení jejich práv.

III. B) Právní hodnocení

24. V dané věci byla podána žaloba na ochranu před nezákonným zásahem směřující proti nesprávnému postupu žalovaného spočívající v odepření práva vyplývajícího z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky žalobkyni. S tím souvisí i další zásah žalovaného spočívající v nesprávném způsobu vyřízení námítky podjatosti oprávněné úřední osoby vznesené žalobkyní.
25. Podle § 82 s. ř. s. *má každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, právo domáhat se žalobou u soudu proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*
26. Zásahová žaloba je dle § 85 s. ř. s. *nepřípustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky* (subsidiarita zásahové žaloby). V daném případě soud nemá o přípustnosti zásahové žaloby pochyb. Zákon nestanoví povinnost správního orgánu vydat rozhodnutí o tom, že určité osobě nelze přiznat práva osoby přímo postižené spácháním přestupku dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky; prostřednictvím žaloby proti správnímu rozhodnutí (§ 65 s. ř. s.) ani žaloby nečinnosti (§ 79 s. ř. s.) se tak nelze domoci soudní ochrany. Přitom nepřiznání práv osoby přímo postižené spácháním přestupku nepochybně zasahuje do veřejného subjektivního práva jednotlivce na to, aby se v případě přímého dotčení svých práv spácháním přestupku mohl určitým způsobem účastnit přestupkového řízení. Faktický úkon správního orgánu spočívající v nepřiznání práv osobě dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky se musí dít zákonem předepsaným způsobem a musí být podroben účinné soudní kontrole, kterou v daném případě poskytuje právě zásahová žaloba (přiměřeně srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, publikované pod č. 2206/2011 Sb. NSS). Obdobně i namítaný nesprávný způsob vyřízení námítky podjatosti žalovaným může představovat nezákonný zásah (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2016, č. j. 9 As 244/2015-47).
27. Soud se dále zabýval posouzením důvodnosti zásahové žaloby. V tomto ohledu soud vychází z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, publikovaného pod č. 603/2005 Sb. NSS, podle něhož je ochrana podle § 82 a násl. s. ř. s. důvodná tehdy, jsou-li – a to kumulativně (zároveň) – splněny následující podmínky: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), který je zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). Není-li byt' jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout. Po 1. 1. 2012 již není nutné striktně trvat na splnění 6. podmínky „trvání zásahu“, neboť zásahovou žalobou se nově lze domáhat i pouze určení, že zásah byl nezákonný.
28. V předmětné věci se žalobkyně domáhá určení nezákonnosti zásahu v případě odepření práv vyplývajících z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky. Co se týče druhého namítaného zásahu, požaduje deklaraci nezákonného zásahu a současně uložení povinnosti žalovanému vydat o námítce podjatosti řádné rozhodnutí.
29. Úvodem soud poznamenává, že oba namítané zásahy spolu úzce souvisí a uplatnění námítky podjatosti je v podstatě důsledkem pro žalobkyni nepříznivého výkladu § 71

zákonu o odpovědnosti za přestupky. Pro projednávanou věc je proto stěžejní posouzení, zda žalobkyni měla být v přestupkovém řízení přiznána práva osoby přímo postižené spácháním přestupku či nikoliv.

III. B. 1. Práva osoby přímo postižené spácháním přestupku

30. Soud ve smyslu výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Aps 1/2005-65 zkoumal zákonnost výkladu § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky žalovaným.
31. Podle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky *osoba přímo postižená spácháním přestupku má v řízení, k jehož zahájení nebo pokračování dala souhlas, právo na vyrozumění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných ke zpětvzetí souhlasu, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí.*
32. Základní vodítko pro výklad daného ustanovení poskytuje důvodová zpráva. Uvádí, že „[o]soba přímo postižená spácháním přestupku je osobou, jejíž práva nebo oprávněné zájmy byly přímo dotčeny jednáním nebo opomenutím, kterým byla naplněna skutková podstata přestupku. Práva nebo oprávněné zájmy v takovém případě tvoří objekt přestupku, který byl spácháním přestupku postižen. Osoba přímo postižená spácháním přestupku může být poškozeným, pokud jí byla přestupkem způsobena škoda a tato osoba uplatnila v řízení o přestupku nárok na její náhradu. **Pokud byla této osobě spácháním přestupku způsobena jiná újma, má zvláštní procesní postavení pouze v případě, že její souhlas je podmínkou řízení o daném přestupku.** Upravuje se procesní postavení osoby, jejíž souhlas je podmínkou pro zahájení řízení o přestupku nebo pro pokračování v takovém řízení. Nejedná se o účastníka řízení (to bude zahajováno z moci úřední, souhlas není návrhem, jehož podání by mělo za následek zahájení řízení), nýbrž o osobu zúčastněnou na řízení (obdobně jako zákonný zástupce mladistvého obviněného nebo opatrovník) s vybranými procesními právy. Tato práva mají osobě oprávněné dát souhlas se zahájením nebo pokračováním v řízení o přestupku umožnit kvalifikovaně posoudit, zda daný souhlas případně nevezme zpět, a také umožnit získání informací o řízení a skutkových zjištěních, které mohou být využitelné při vymáhání náhrady škody jiným způsobem než v adhezním řízení. Katalog procesních práv je obdobný jako v případě zákonného zástupce nebo opatrovníka mladistvého obviněného. Tato osoba však nemá právo podat odvolání, neboť v takovém případě by se z ní fakticky stal návrhovatel“ (viz sněmovní tisk č. 555, 7. volební období, 2013 – 2017, dostupný na digitálním repozitáři www.psp.cz; pozn. soudu: zvýraznění doplněno).
33. Z § 79 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky dále vyplývá, že *řízení o přestupku, o němž tak stanoví jiný zákon, lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Je-li osob přímo postižených spácháním přestupku více, postačí souhlas pouze jedné z nich.*
34. Osoba přímo postižená spácháním přestupku je osobou, jejíž práva (nebo oprávněné zájmy) byla přestupkovým jednáním přímo dotčena, přičemž tato práva tvoří objekt přestupku. Osoby přímo dotčené přestupkovým jednáním lze rozlišit do dvou skupin. První skupinu tvoří osoby, jimž byla přestupkovým jednáním způsobena majetková škoda a uplatní nárok na její náhradu v souladu se zákonem. Takové osoby jsou poškozenými a zákon jim přiznává postavení účastníků řízení v části řízení, která se týká uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení

[§ 68 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky]. Druhou skupinu tvoří osoby, kterým byla spácháním přestupku způsobena nemajetková újma, a současně je jejich souhlas vyžadován zákonem k zahájení nebo pokračování přestupkového řízení. Takové osoby nejsou účastníky řízení, ale jsou osobami zúčastněnými na řízení, jimž náleží některá procesní práva vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky

35. Na základě výše uvedeného soud shrnuje, že osobě, jejíž práva nebo oprávněné zájmy byly přestupkovým jednáním přímo dotčeny, náleží zvláštní procesní postavení vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky jen v případě, že její souhlas byl nutnou podmínkou pro zahájení, resp. pokračování řízení o daném přestupku.
36. V projednávané věci šlo o projednání přestupku spáchaného před nabytím účinnosti zákona o odpovědnosti za přestupky. Správní orgán přestupek kvalifikoval jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 2 písm. d) zákona č. 200/1990 Sb., podle něhož *se přestupku dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití tím, že se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání*. Pro daný přestupek platilo, že se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka (dále jen „navrhovatel“), pokud byly spáchány mezi osobami blízkými (§ 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb.). *A contrario* pokud nebyly spáchány mezi osobami blízkými, bylo je možné projednat i bez souhlasu dotčené osoby.
37. Žalobkyně během prošetřování přestupku žalovaným i následně v zahájeném přestupkovém řízení uvedla, že jí nebyla způsobena škoda jednáním obviněných a že není v postavení osoby blízké paní R. ani paní H. Lze tak jednoznačně uzavřít, že zahájení přestupkového řízení v dané věci nebylo podmíněno jejím souhlasem (§ 49 odst. 2 ve spojení s § 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb.).
38. Zákon vyžaduje souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením přestupkového řízení jen ve specifických případech, zejména pokud existuje zvláštní vztah mezi pachatelem přestupku a poškozeným. U přestupků proti občanskému soužití je souhlas osoby postižené přestupkovým jednáním vyžadován jen v případě, že je osobou blízkou s pachatelem přestupku. V takových případech zákonodárce akcentuje zájmy osoby blízké a dává jí na zvážení, zda svolí se zahájením přestupkového řízení proti pachateli přestupku. Neexistuje-li mezi osobou přímo dotčenou přestupkem a osobou pachatele kvalifikovaný vztah (vztah osob blízkých), lze přestupkové řízení zahájit i bez souhlasu osoby přestupkem přímo dotčené. Taková osoba, často vystupující v pozici oznamovatele přestupku, pak v přestupkovém řízení nemá tak silná práva jako osoba, jejíž souhlas je zákonem vyžadován k zahájení řízení. Oznamovateli přestupku práva vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky nepřísluší.
39. Soud uzavírá, že v řízení o předmětném přestupku nebyl souhlas žalobkyně se zahájením řízení o přestupku podle § 49 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. vyžadován, protože žalobkyně není osobou blízkou osobám podezřelým (a následně i obviněným). Zvláštní procesní postavení dle § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky žalobkyni v předmětném přestupkovém řízení nenáleželo. Žalovaný tak postupoval v souladu se zákonem, pokud žalobkyni práva vyplývající z příslušného ustanovení nepřiznal.
40. Lze doplnit, že i podle nyní platné právní úpravy by byl závěr shodný. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, upravuje přestupky proti občanskému soužití v § 7 [konkrétně v § 7 odst. 1 písm. c) bod 4]. Odstavec 7 předmětného ustanovení uvádí, že řízení o přestupku podle odstavce 1 písm. c) spáchaném mezi osobami blízkými lze zahájit

a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Ani podle zákona č. 251/2016 Sb. by souhlas žalobkyně pro zahájení přestupkového řízení paní R. a H. nebyl vyžadován. Tím pádem by jí ani podle nové právní úpravy práva osoby přímo postižené spácháním přestupku vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky nenáležela.

41. K nezákonnému zásahu do práv žalobkyně tedy nedošlo. Námitky proto nejsou důvodné.

III. B. 2. Způsob vyřízení námítky podjatosti

42. Žalobkyně dále nezákonný zásah spatřovala i ve způsobu, jakým byla vyřízena její námitka podjatosti. Žalovaný konstatoval, že žalobkyni vznesení takové námítky nepříslušelo, neboť není účastníkem řízení a v době uplatnění námítky nebylo ani přestupkové řízení zahájeno. O způsobu vyřízení námítky tak žalovaný žalobkyni vyrozuměl přípisem.
43. Námitka podjatosti ze dne 24. 9. 2017 byla odůvodněna toliko nesprávným úředním postupem; žalobkyně neuváděla konkrétní skutečnosti, z nichž by případnou podjatost bylo možné dovozovat.
44. Správnost závěrů žalovaného o tom, že žalobkyně není osobou přímo postiženou spácháním přestupku a že jí práva vyplývající z § 71 zákona o odpovědnosti za přestupky nenáleží, soud potvrdil v části IV. B. 1. rozsudku. K namítanému nesprávnému vyřízení námítky podjatosti žalovaným soud uvádí následující.
45. Podle § 14 odst. 1 správního řádu *každá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (dále jen "úřední osoba"), o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový zájem na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, je vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla výsledek řízení ovlivnit. Z odstavce 2 citovaného ustanovení plyne, že účastník řízení může namítat podjatost úřední osoby, jakmile se o ní dozví. K námitce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil. O námitce rozhodne bezodkladně usnesením služebně nadřízený úřední osoby nebo ten, kdo má obdobné postavení (dále jen "představený").*
46. Z výše uvedené citace vyplývají 2 podmínky pro uplatnění námítky podjatosti a rozhodování o ní: 1) podjatost se zkoumá v rámci zahájeného správního řízení (podle části druhé a třetí správního řádu; přiměřeně se aplikuje i při provádění jiných úkonů dle části čtvrté až šesté správního řádu), 2) námitku podjatosti může uplatnit jen účastník řízení a musí ji uplatnit bez zbytečného odkladu. Povinnost správního orgánu rozhodnout o námitce podjatosti dle § 14 odst. 2 správního řádu usnesením se tak vztahuje k námitkám podjatosti uplatněným účastníkem v rámci zahájeného správního řízení.
47. V daném případě byla námitka podjatosti uplatněna žalobkyní ještě před zahájením samotného přestupkového řízení (to bylo zahájeno až oznámením ze dne 25. 10. 2017 a jeho doručením obviněným); ve fázi prošetřování podnětu od Policie ČR byla námitkou předčasnou. Doktrína v tomto ohledu uvádí, že „[o] podjatosti nelze rozhodovat ještě před zahájením řízení, kdy by nebylo možné posuzovat podmínky podle § 14 odst. 1, tím pádem ji v tomto okamžiku není možné ani namítat, neboť dosud nejsou účastníci řízení“ (srov. Vedral, J. Správní řád. Komentář. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 184). Není dále sporu o tom, že žalobkyně nebyla účastníkem daného přestupkového řízení dle § 68 zákona o odpovědnosti za přestupky. Námitku podjatosti uplatněnou žalobkyní dne 24. 9. 2017 tak nebylo možné považovat za námitku dle § 14 odst. 2 správního řádu, o níž je nutné rozhodovat usnesením.

48. Soud uzavírá, že žalovaný nepochybil, pokud žalobkyni o způsobu vyřízení namítané podjatosti vyrozuměl pouhým přípisem ze dne 16. 10. 2017. V době posuzování námitky žalovaným nebylo ve věci zahájeno správní řízení. Přestože následně přestupkové řízení bylo zahájeno, žalobkyně nebyla jeho účastníkem, proto o její námitce podjatosti žalovaný nebyl povinen rozhodovat formou usnesení, jak předpokládá § 14 odst. 2 správního řádu.
49. Způsob vyřízení námitky podjatosti žalovaným byl plně v souladu se zákonem. Ani v tomto ohledu tak k nezákonnému zásahu do práv žalobkyně postupem žalovaného nedošlo. Námitky jsou tedy nedůvodné.

IV. Závěr a náklady řízení

50. Jelikož nejsou splněny podmínky, jejichž kumulativní naplnění je nutné pro konstatování nezákonného zásahu, nelze vytýkané jednání žalovaného považovat za nezákonný zásah. Soud tedy dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
51. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně ve věci úspěch neměla (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo a který se v řízení nechal zastoupit advokátem a náhradu nákladů řízení požadoval, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Hájení správnosti postupu žalovaného v řízení o podané zásahové žalobě nijak nevybočuje z běžné administrativní činnosti, kterou by měl žalovaný obstarat primárně svým vlastním odborným aparátem. Podle soudu tedy nelze náklady žalovaného na zastoupení advokátem v řízení před soudem považovat za náklady důvodně vynaložené ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. (shodně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006-87, případně usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 1. 1998, č. j. [6 A 90/96-23](#)).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno, 27. dubna 2018

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu